Byla C-468/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. rugsėjo 29 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Consiglio di Stato (Valstybės Taryba, Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. liepos 9 d.

Apeliantės:

Fastweb SpA

Tim SpA

Vodafone Italia SpA

Wind Tre SpA

Kita apeliacinio proceso šalis:

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni

Pagrindinės bylos dalykas

Apeliacinis skundas, pateiktas *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija), dėl *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (toliau – Lacijaus regiono administracinis teismas) sprendimų atmesti telefonijos rinkoje veikiančių operatorių skundus dėl *Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni* (toliau – Ryšių reguliavimo institucija) sprendimo, kuriuo reglamentuojamas vartotojams teikiamų komercinių pasiūlymų atnaujinimo dažnumas ir sąskaitų faktūrų už jiems suteiktas paslaugas išrašymo laikotarpis.

DARBINIS VERTIMAS

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pirmiausia Teisingumo Teismo prašoma patikslinti nacionalinių teismų, kurių sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiami teismine tvarka, pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį apimtį tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš tikrųjų neturi jokių abejonių dėl taikytinos Sąjungos teisės aiškinimo. Jei ši pareiga būtų taikoma šioje byloje, prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų susijęs su tam tikrų kompetentingos nacionalinės reguliavimo institucijos priimtų priemonių, kuriomis fiksuotojo ir judriojo telefono ryšio sektoriuose nustatomas bendras komercinių pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpis, suderinamumu su Direktyvose 2002/21/EB ir 2002/22/EB numatytomis taisyklėmis, taip pat su laisvo paslaugų judėjimo ir įsisteigimo laisvės principais.

Prejudiciniai klausimai

„1) Ar pagal teisingai aiškinamą SESV 267 straipsnį nacionalinis teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiami teismine tvarka, privalo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl klausimo, susijusio su [Europos Sąjungos] teisės aiškinimu, kuris svarbus pagrindinėje byloje, net ir tuo atveju, kai dėl atitinkamos Europos Sąjungos teisės nuostatos aiškinimo nekyla abejonių (turint omenyje atitinkamos nuostatos formuluotėje vartojamą terminiją ir [Europos Sąjungos] teisei būdingą jos reikšmę, Europos teisės normų sistemą, į kurią ši nuostata įtraukta, ir šia nuostata teikiamos apsaugos tikslus, atsižvelgiant į Europos teisės plėtotės etapą tuo momentu, kai atitinkama nuostata turi būti taikoma priimant nacionalinį sprendimą), tačiau subjektyviai, remiantis kitų teismų elgesiu, neįmanoma išsamiai įrodyti, kad bylą nagrinėjantis teismas pateikė tokį aiškinimą, kokį tapačiu klausimu galėtų pateikti kitų valstybių narių teismai ir Teisingumo Teismas?

Jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad privaloma pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį, kai neįmanoma išsamiai įrodyti, kokį aiškinimą tuo pačiu klausimu, kuris svarbus pagrindinėje byloje, galėtų pateikti kitų valstybių narių teismai ir Teisingumo Teismas – t. y. įrodymai, susiję su subjektyviu kitų teismų požiūriu, kurių negalima pateikti šioje *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nagrinėjamoje byloje – keliami šie papildomi prejudiciniai klausimai:

2) Ar pagal teisingai aiškinamus SESV 49 ir 56 straipsnius ir suderintą reglamentavimo sistemą, nustatytą Direktyvose 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB ir 2002/22/EB, ypač Direktyvos 2002/21/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140/EB, 8 straipsnio 2 ir 4 dalyje, Direktyvos 2002/20/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140/EB, 3 straipsnyje ir Direktyvos 2002/22/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/136/EB, 20, 21 ir 22 straipsniuose, draudžiama nacionalinės teisės nuostata, aiški iš *Decreto legislativo n. 259/03* (Įstatyminis

DARBINIS VERTIMAS

dekretas Nr. 259/03) 13, 70 ir 71 straipsnių kartu su *Legge n. 481/1995* (Įstatymas Nr. 481/1995) 2 straipsnio 12 dalies h ir l punktais ir *Legge n. 249/1997* (Įstatymas Nr. 249/1997) 1 straipsnio 6 dalies 2 punktu, pagal kuriuos nacionalinei reguliavimo institucijai elektroninių ryšių sektoriuje suteikiama teisė nustatyti: i) judriojo telefono ryšio atveju – ne mažesnį kaip keturių savaičių laikotarpį pasiūlymams atnaujinti ir sąskaitoms faktūroms išrašyti, kartu numatant įpareigojimą atitinkamiems ekonominės veiklos vykdytojams, kurie nustato kitokį nei vieno mėnesio pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpį, nedelsiant informuoti apie tai vartotoją, išsiunčiant SMS apie pasiūlymo atnaujinimą; ii) fiksuotojo telefono ryšio atveju – pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymą kas mėnesį arba kartą per kelis mėnesius; iii) su fiksuotuoju telefono ryšiu susijusių pasiūlymų atveju –jam nustatyto laikotarpio taikymą?

3) Ar pagal teisingai aiškinamą ir taikomą proporcingumo principą, kartu su SESV 49 ir 56 straipsniais bei suderinta reglamentavimo sistema, nustatyta Direktyvose 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB ir 2002/22/EB, ypač Direktyvos 2002/21/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140/EB, 8 straipsnio 2 ir 4 dalyse, Direktyvos 2002/20/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140/EB, 3 straipsnyje ir Direktyvos 2002/22/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/136/EB, 20, 21 ir 22 straipsniuose, draudžiama nacionalinei reguliavimo institucijai elektroninių ryšių sektoriuje imtis reglamentavimo priemonių, kuriomis siekiama nustatyti: i) judriojo telefono ryšio atveju – ne mažesnį kaip keturių savaičių laikotarpį pasiūlymams atnaujinti ir sąskaitoms faktūroms išrašyti, kartu numatant įpareigojimą atitinkamiems ekonominės veiklos vykdytojams, kurie nustato kitokį nei vieno mėnesio pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpį, nedelsiant informuoti apie tai vartotoją, išsiunčiant SMS apie pasiūlymo atnaujinimą; ii) fiksuotojo telefono ryšio atveju – pasiūlymų atnaujinimo dažnumą ir sąskaitų faktūrų išrašymą kas mėnesį arba kartą per kelis mėnesius; iii) su fiksuotuoju telefono ryšiu susijusių pasiūlymų atveju – jam nustatyto laikotarpio taikymą?

4) Ar pagal teisingai aiškinamus ir taikomus vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principus, kartu su SESV 49 ir 56 straipsniais bei suderinta reglamentavimo sistema, nustatyta Direktyvose 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB ir 2002/22/EB, ypač Direktyvos 2002/21/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140/EB, 8 straipsnio 2 ir 4 dalyse, Direktyvos 2002/20/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140/EB, 3 straipsnyje ir Direktyvos 2002/22/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/136/EB, 20, 21 ir 22 straipsniuose, draudžiama nacionalinei reguliavimo institucijai elektroninių ryšių sektoriuje imtis reglamentavimo priemonių, kuriomis siekiama nustatyti: i) judriojo telefono ryšio atveju – ne mažesnį kaip keturių savaičių laikotarpį pasiūlymams atnaujinti ir sąskaitoms faktūroms išrašyti, kartu numatant įpareigojimą atitinkamiems ekonominės veiklos vykdytojams, kurie nustato kitokį nei vieno mėnesio pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpį, nedelsiant informuoti apie tai vartotoją, išsiunčiant SMS apie pasiūlymo atnaujinimą; ii) fiksuotojo telefono ryšio atveju – pasiūlymų atnaujinimo dažnumą ir sąskaitų

DARBINIS VERTIMAS

faktūrų išrašymą kas mėnesį arba kartą per du mėnesius; iii) su fiksuotuoju telefono ryšiu susijusių pasiūlymų atveju – jam nustatyto laikotarpio taikymą?“.

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 267 straipsnis, ypač jo trečia pastraipa: „[t]okiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teismą“.

SESV 49 straipsnis (įsisteigimo laisvė).

SESV 56 straipsnis (laisvė teikti paslaugas).

2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva), iš dalies pakeista Direktyva 2009/140/EB, ypač jos 8 straipsnio 2 ir 4 dalys dėl nacionalinių reguliavimo institucijų politikos tikslų ir reguliavimo principų.

2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva), iš dalies pakeista Direktyva 2009/136/EB, ypač jos IV skyriaus „Galutinių paslaugų gavėjų interesai ir teisės“ 20 straipsnis „Sutartys“, 21 straipsnis „Skaidrumas ir informacijos skelbimas“, taip pat 22 straipsnis „Paslaugų kokybė“.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

1995 m. lapkričio 14 d. *Legge n. 481 – Norme per la concorrenza e la regolazione dei servizi di pubblica utilità – Istituzione delle Autorità di regolazione dei servizi di pubblica utilità* (Įstatymas Nr. 481 „Viešųjų paslaugų konkurencijos ir reguliavimo normos. Viešųjų paslaugų reguliavimo institucijų įsteigimas“), ypač 2 straipsnio 12 dalies h ir l punktai, kuriuose apibrėžiamos viešųjų paslaugų reguliavimo institucijoms priskirtos užduotys ir numatyta, kad joms suteikiami įgaliojimai priimti „nuostatas dėl operatorių paslaugų kūrimo ir teikimo, visų pirma apibrėžiant bendrą visoms paslaugoms taikomą kokybės lygį ir konkretų individualioms paslaugoms taikomą kokybės lygį, kuris turi būti užtikrintas vartotojui <…>, prireikus diferencijuojant pagal sektorių ir paslaugų rūšį; tokie sprendimai sukelia 37 dalyje nurodytas pasekmes <…>“, taip pat teisę viešai skelbti ir skleisti „informaciją apie paslaugų teikimo sąlygas, kad būtų užtikrintas didesnis skaidrumas, konkurencingi pasiūlymai ir galimybė vartotojams pasirinkti geriausią pasiūlymą <…>“. Minėtoje 37 dalyje numatyta, kad „12 dalies h punkte nurodytų institucijų sprendimai yra susiję su paslaugų reglamentavimo pakeitimu arba papildymu“.

DARBINIS VERTIMAS

1997 m. liepos 31 d. *Legge n. 249 – Istituzione dell'Autorità per le garanzie nelle comunicazioni e norme sui sistemi delle telecomunicazioni e radiotelevisivo* (Įstatymas Nr. 249 „Ryšių reguliavimo institucijos įsteigimas ir telekomunikacijų bei radijo ir televizijos sistemoms taikomos taisyklės“), ypač 1 straipsnio 6 dalies b punkto 2 papunktis, kuriuo Ryšių reguliavimo institucijai suteikiami įgaliojimai priimti „nuostatas dėl bendro paslaugų kokybės lygio ir dėl kiekvieno operatoriaus priimamos paslaugų chartijos, kurioje nustatomi minimalieji standartai, taikomi kiekvienam veiklos sektoriui“.

2003 m. rugpjūčio 1 d. *Decreto legislativo n. 259 – Codice delle comunicazioni elettroniche* (Įstatyminis dekretas Nr. 259 „Elektroninių ryšių kodeksas“), ypač 13, 70 ir 71 straipsniai, kuriais perkeliami atitinkamai Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnis ir Direktyvos 2002/22/EB 20 ir 21 straipsniai.

13 straipsnio 4 dalies a punkte numatyta, kad „Ministerija ir Institucija skatina konkurenciją elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų ir susijusių priemonių bei paslaugų teikimo srityje: a) užtikrindamos, kad paslaugų gavėjai, įskaitant neįgaliuosius, vyresnio amžiaus ir specialių socialinių poreikių turinčius paslaugų gavėjus, galėtų rinktis naudingiausią paslaugą, kainą ir kokybę“.

To paties įstatyminio dekreto 13 straipsnio 6 dalies b ir d punktuose nustatyta, kad: „Ministerija ir Institucija pagal savo atitinkamus įgaliojimus remia piliečių interesus: <…> b) užtikrindamos aukštą vartotojų apsaugos lygį jų santykiuose su tiekėjais, visų pirma numatydamos paprastas ir nebrangias ginčų sprendimo procedūras, kurias vykdytų nuo suinteresuotųjų šalių nepriklausoma įstaiga; <…> d) skatindamos skleisti aiškią informaciją, ypač užtikrindamos visuomenei prieinamų elektroninių ryšių paslaugų tarifų ir naudojimo sąlygų skaidrumą.“

70 straipsnyje numatyta, kad „[s]utartyje aiškiai, išsamiai ir suprantamai nurodoma bent ši informacija: <…> b) teikiamos paslaugos ir visų pirma: <…> siūloma paslauga užtikrinamas minimalus kokybės lygis, būtent pradinio sujungimo laikas, o tam tikrais atvejais – kiti Institucijos apibrėžti paslaugos kokybės parametrai“.

71 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad: „Institucija užtikrina, kad įmonės, teikiančios viešuosius elektroninių ryšių tinklus ar viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas, pagal 5 priedo nuostatas paskelbtų skaidrią, palyginamą, tinkamą ir atnaujintą informaciją apie galiojančias kainas ir tarifus, visus sutarties nutraukimo mokesčius ir informaciją apie bendrąsias prieigos prie galutiniams paslaugų gavėjams ir vartotojams teikiamų paslaugų sąlygas. Tokia informacija skelbiama aiškia, išsamia ir lengvai prieinama forma. Institucija gali nustatyti kitus reikalavimus, susijusius su forma, kuria tokia informacija turi būti paskelbta.“

DARBINIS VERTIMAS

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso apibūdinimas

1 Ryšių reguliavimo institucija (Italijos valstybės įgaliota vykdyti Direktyvose 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB ir 2002/22/EB numatytas reguliavimo funkcijas) priėmė Sprendimą Nr. 121/17/CONS; juo nustatė priemones, kuriomis siekiama apsaugoti fiksuotojo ir judriojo telefono ryšio paslaugų naudotojus, skatinant šių paslaugų skaidrumą ir ekonominių sąlygų palyginamumą.

2 Šį sprendimą reikėjo priimti dėl fiksuotojo ir judriojo telefono ryšio rinkų plėtros, dėl kurios vartotojams tapo neaiškus sąskaitų faktūrų išrašymo ir pasiūlymų atnaujinimo laikotarpis. Konkrečiai dėl fiksuotojo telefono ryšio rinkos minėta Institucija pažymėjo, kad kai kurie operatoriai pakeitė komercinių pasiūlymų sąlygas, nustatydami, kad sutarties atnaujinimo laikotarpis yra keturios savaitės, o ne vienas mėnuo, todėl vartotojams tapo sunku palyginti skirtingus pasiūlymus. Tačiau, kiek tai susiję su judriojo telefono ryšio rinka, didelė dalis operatorių jau buvo nustačiusi keturių savaičių pasiūlymų atnaujinimo laikotarpį, todėl lengvą pasiūlymų palyginimą buvo galima užtikrinti tiek pasirenkant atnaujinimo laikotarpį kas mėnesį, tiek kas keturias savaites.

3 Sprendime Nr. 121/17/CONS, be kita ko, nustatyta, kad *„fiksuotojo telefono ryšio atveju pasiūlymai turi būti atnaujinami ir sąskaitos faktūros išrašomos kas mėnesį arba vieną kartą per kelis mėnesius. Judriojo telefono ryšio atveju šis laikotarpis negali būti trumpesnis nei keturios savaitės. Su fiksuotuoju telefono ryšiu susijusių pasiūlymų atveju taikomas jam nustatytas laikotarpis. <…> Judriojo telefono ryšio operatoriai, kurie nustato kitokį pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpį nei vienas mėnuo, nedelsdami informuoja apie tai vartotoją, išsiųsdami SMS apie pasiūlymo atnaujinimą“*.

4 Telefono ryšio operatoriai *Fastweb SpA*, *TIM SpA*, *Vodafone Italia SpA* ir *Wind Tre SpA* (toliau – apeliantai) atskirais skundais apskundė minėtą sprendimą Lacijaus regiono administraciniam teismui.

5 Pirmosios instancijos teismui atmetus skundus, tie patys operatoriai pateikė apeliacinį skundą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) (toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), remdamiesi tuo, kad Ryšių reguliavimo institucija neturi pakankamai reguliavimo įgaliojimų, taip pat proporcingumo ir nediskriminavimo principų pažeidimu.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

6 Apeliantai visų pirma teigia, kad Italijos ir Europos Sąjungos teisėje nėra jokios taisyklės, pagal kurią Ryšių reguliavimo institucijai būtų suteikti įgaliojimai reglamentuoti komercinių pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpius. Visų pirma, pagal Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnio 4 dalies b punktą ir Direktyvos 2002/22/EB 20, 21 ir 22 straipsnius šiai institucijai negali būti nustatyti jokie sutarčių ar komercinių pasiūlymų turinio reglamentavimo įgaliojimai, o tik suteikta galimybė nustatyti pareigą operatoriams informuoti

DARBINIS VERTIMAS

vartotojus. Taigi Sprendimas Nr. 121/17/CONS buvo priimtas nesant teisinio pagrindo, o dėl to buvo neteisėtai apribota telefonijos operatorių sutartinių santykių laisvė.

7 Apeliantai taip pat nurodo, kad buvo pažeistas proporcingumo principas, nes Ryšių reguliavimo institucija galėjo imtis alternatyvių priemonių, kurios būtų lėmusios mažesnį telefonijos operatorių sutartinių santykių laisvės apribojimą ir kurios bet kuriuo atveju būtų galėjusios suteikti galimybę įgyvendinti apsaugos tikslus, kurių siekiama Sprendimu Nr. 121/17/CONS.

8 Galiausiai apeliantai teigia, kad Institucijos patvirtintomis reglamentavimo priemonėmis pažeidžiamas vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principas, nes nėra jokio tinkamo pagrindo, kuriuo būtų galima pateisinti skirtingą teisinį vertinimą, taikomą judriojo telefono ryšio operatoriams ir fiksuotojo telefono ryšio operatoriams.

9 Tačiau Ryšių reguliavimo institucija pažymi, kad jos patvirtintų reglamentavimo priemonių teisinis pagrindas yra *Decreto legislativo n. 259/03* (Įstatyminis dekretas Nr. 259/03) 71 straipsnis, *Legge n. 481/95* (Įstatymas Nr. 481/95) 1 straipsnis ir 2 straipsnio 12 dalies h ir l punktai, taip pat Direktyvos 2002/21/EB, perkeltos į Italijos teisę minėtu Įstatyminiu dekretu Nr. 259/03, bendrieji principai. Be to, minėtos priemonės neturi įtakos operatorių laisvei sudaryti sutartis, nes jie bet kuriuo atveju ir toliau galėtų vienašališkai keisti sutarties sąlygas ir įvairinti pasiūlą, nustatydami vieno, dviejų ar daugiau mėnesių laikotarpius. Galiausiai Sprendimu Nr. 121/17/CONS nustatytas reglamentavimas yra proporcingas, nes jis yra būtinas siekiant atkurti visišką skaidrumą ir pasiūlymų palyginamumą, taip pat laikomasi nediskriminavimo principo, atsižvelgiant į įvairias judriojo telefono ryšio ir fiksuotojo telefono ryšio sektorių ypatybes.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad siekiant išspręsti ginčą pagrindinėje byloje, reikia patikrinti, ar nacionalinės reguliavimo institucijos priimtos priemonės, kuriomis ribojamas komercinių pasiūlymų atnaujinimo dažnumas ir sąskaitų išrašymo laikotarpis: a) turi teisinį pagrindą; b) yra proporcingos; ir c) nesukelia nepagrįstos fiksuotojo ir judriojo telefono ryšio operatorių diskriminacijos. Prieš nagrinėjant šiuos klausimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad siekiant nustatyti, ar ši pareiga taikytina šioje byloje, reikia išaiškinti nacionalinių teismų, kurie yra paskutinė sprendimus priimanti instancija, kaip antai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį, apimtį.

DARBINIS VERTIMAS

Dėl pareigos pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį apimties

11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi prielaida, kad siekdamas išnagrinėti pagrindinę bylą, susijusią su nacionalinės teisės nuostatomis, kuriomis į vidaus teisę perkeliama Sąjungos teisė, jis turi priimti sprendimą dėl klausimo, susijusio su Europos Sąjungos teisės aiškinimu. Šiomis aplinkybėmis suformuotoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje (be kita ko, 1982 m. spalio 6 d. Sprendime *Cilfit ir kt.*, 283/81, EU:C:1982:335) numatyta, kad jei nėra galimybės teismine tvarka apskųsti nacionalinio teismo sprendimo, tas teismas iš esmės privalo kreiptis į Teisingumo Teismą, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnio trečią pastraipą.

12 Ši pareiga pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą netaikoma, kai bylą nagrinėjantis paskutinės instancijos teismas konstatuoja, kad pateiktas klausimas nėra svarbus arba kad Teisingumo Teismas jau yra išaiškinęs atitinkamą Sąjungos teisės nuostatą arba galiausiai tinkamas Sąjungos teisės taikymas yra toks akivaizdus, kad dėl jo nekyla jokių pagrįstų abejonių. Dėl pastarosios sąlygos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad *„valstybės narės teismas turi būti įsitikinęs, jog ji būtų lygiai tokia pat akivaizdi ir kitų valstybių narių teismams ir Teisingumo Teismui“* (1982 m. spalio 6 d. Sprendimo *Cilfit ir kt.*, 283/81, EU:C:1982:335, 16 punktas).

13 Šis principas dar kartą patvirtintas vėlesnėje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, patikslinant, pirma, kad nacionalinis paskutinės instancijos teismas *„privalo teikti prašymą Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą, jeigu jam kyla bent menkiausia abejonė dėl teisingo Sąjungos teisės aiškinimo ar taikymo,“* ir, antra, kad *„tokių abejonių nebuvimas turi būti išsamiai pagrįstas“* (2016 m. liepos 28 d. Sprendimo *Association France Nature Environnement*, C-379/15, EU:C:2016:603, 51 ir 52 punktai).

14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad dėl subjektyvaus teisės normų aiškinimo tampa ypač sunku ar netgi neįmanoma konkrečiu atveju atmesti kiekvieną *„menkiausią abejonę“*, jeigu yra galimybė, kad kitos valstybės narės nacionalinis teismas arba pats Teisingumo Teismas gali kitaip, net jeigu tik iš dalies, atsakyti į tokį patį prejudicinį klausimą. Be to, reikalavimas *„išsamiai pagrįsti“* tokių abejonių nebuvimą reikštų, kad pagal SESV 267 straipsnį nacionalinis paskutinės instancijos teismas privalo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą kiekvieną kartą, kai nacionaliniame procese pateiktas klausimas dėl išaiškinimo, kuris yra svarbus ginčui išspręsti, iš esmės nėra tapatus kitam analogišku atveju iškeltam klausimui, dėl kurio Teisingumo Teismas jau yra priėmęs prejudicinį sprendimą.

15 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad paskutinės instancijos nacionalinis teismas, nesant ankstesnių Teisingumo Teismo sprendimų tais pačiais klausimais, turėtų būti įpareigotas pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, nors jis ir neturi abejonių dėl atsakymo į prejudicinį klausimą, atsižvelgdamas į objektyvias

DARBINIS VERTIMAS

aplinkybes, kaip antai reikšmingų Sąjungos teisės nuostatų formuluotę, jų kontekstą ir teisės akto, kuriame jos įtvirtintos, tikslus.

16 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad būtina prašyti Teisingumo Teismo išaiškinti, ar *„įsitikin[imas], jog ji būtų lygiai tokia pat akivaizdi ir kitų valstybių narių teismams ir Teisingumo Teismui“*, kurio reikalaujama pagal minėtą jurisprudenciją:

a) turi būti nustatytas subjektyviai, remiantis tuo, kaip tą patį klausimą gali aiškinti kitų valstybių narių teismai ir Teisingumo Teismas; ar

b) pakanka konstatuoti, kad prejudicinio klausimo nepagrįstumas nėra akivaizdus, atsižvelgiant į objektyvias aplinkybes, kaip antai reikšmingų Sąjungos teisės nuostatų formuluotę, jų kontekstą ir teisės akto, kuriame jos įtvirtintos, tikslus.

Dėl teisinio pagrindo, susijusio su teise reglamentuoti pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo dažnumą

17 Jeigu būtų nuspręsta, kad šiuo atveju privaloma pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar pagal Europos Sąjungos teisės aktus, būtent direktyvas 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB ir 2002/22/EB, visų pirma Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnio 2 dalį ir 4 dalies b punktą, Direktyvos 2002/22/EB 20, 21 ir 22 straipsnius, taip pat pagal laisvos konkurencijos, laisvo paslaugų judėjimo ir įsisteigimo laisvės principus draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais nacionalinei reguliavimo institucijai suteikiami reglamentavimo įgaliojimai papildyti telefonijos paslaugų teikėjų ir vartotojų sudarytų sutarčių turinį, ribojant sąskaitų faktūrų išrašymo arba komercinių pasiūlymų atnaujinimo dažnumą.

18 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi atitinkamų Italijos teisės aktų nuostatomis, visų pirma *Legge n. 481/95* (Įstatymas Nr. 481/95) 2 straipsnio 12 dalies h punktu, kuriuo viešųjų paslaugų reguliavimo institucijoms suteikiami įgaliojimai teikti *„nurodymus dėl paslaugų kūrimo ir teikimo“*. Ši nuostata buvo vėliau patvirtinta *Legge n. 249/97* (Įstatymas Nr. 249/97) 1 straipsnio 6 dalies c punkto 14 papunkčiu, kuriuo įsteigiama Ryšių reguliavimo institucija; jai, be kita ko, pagal to paties įstatymo 1 straipsnio 6 dalies b punkto 2 papunktį suteikiami įgaliojimai priimti nurodymus dėl bendro paslaugų kokybės lygio. Galiausiai nacionalinės teisės aktai buvo papildyti *Decreto legislativo n. 259/03* (Įstatyminis dekretas Nr. 259/03) 13, 70 ir 71 straipsniais, kuriais į Italijos teisę perkeliami atitinkamai Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnis ir Direktyvos 2002/22/EB 20 ir 21 straipsniai.

19 Iš bendrai taikomų minėtų nacionalinės teisės aktų, taip pat atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo praktiką, matyti, kad Ryšių reguliavimo institucijai buvo suteikta teisė reglamentuoti paslaugų kūrimo

DARBINIS VERTIMAS

ir teikimo sąlygas, siekiant apsaugoti vartotojų teises, taip pat numatant telefonijos operatorių sutartinių santykių laisvės apribojimus nustatant pasiūlymų atnaujinimo dažnumą ir sąskaitų išrašymo laikotarpį.

20 Dėl minėtų Europos Sąjungos teisės aktų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad juose, kaip ir nacionalinės teisės aktuose, taip pat nenurodytas priemonių, kurias gali priimti nacionalinės reguliavimo institucijos, turinys, o tik nustatomi siektini apsaugos tikslai ir atitinkamos veiklos sritys, ir Institucijai paliekama diskrecija nustatyti priemonę, kuri konkrečiu atveju yra tinkamiausia minėtiems tikslams pasiekti.

21 Teisingumo Teismo jurisprudencijoje taip pat išreikšta pozicija, kad reguliavimo institucijoms pripažįstama diskrecija pasirinkti saugotiną teisinę vertybę, nurodant, kad jos turi *„plačią diskreciją, kad galėtų kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti rinkos reguliavimo poreikį“* (2008 m. balandžio 24 d. Sprendimo *Arcor*, C-55/06, EU:C:2008:244, 153–156 punktai; 2009 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-424/07, EU:C:2009:749, 61 punktas; 2016 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Koninklijke KPN ir kt.*, C-28/15, EU:C:2016:692, 36 punktas).

22 Dėl nacionalinių reguliavimo institucijų siekiamų apsaugos tikslų, nurodytų Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnio 4 dalies b ir d punktuose, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad jų negalima aiškinti siaurai ir kad iš jų formuluotės, ypač iš žodžių *„ypač“* ir *„inter alia“* vartojimo, matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė pateikti tik nacionalinėms reguliavimo institucijoms pripažintų apsaugos tikslų pavyzdžius.

23 Atsižvelgdamas į šiuos argumentus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad sutarčių atnaujinimo dažnumo ir sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpio reglamentavimas nėra nesuderinamas su minėtais Europos Sąjungos teisės aktais, nes:

a) juo įgyvendinamas piliečių apsaugos tikslas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnį, užtikrinant informacijos skaidrumą santykiuose tarp vartotojų ir profesionalų, taip pat apsaugant teisę laisvai pasirinkti ir pasirašyti sutartį, remiantis vieningu laiko parametru (vienu ar keliais mėnesiais fiksuotojo telefono ryšio paslaugoms ir mažiausiai keturiomis savaitėmis judriojo telefono ryšio paslaugoms);

b) taikoma Direktyvos 2002/22/EB 21 straipsnio 1 dalyje pripažinta teisė reglamentuoti informacijos skaidrumą, nes ji neturi įtakos operatorių laisvei nustatyti sutarties ekonomines sąlygas – ja tik nustatomos formos, kuriomis gali būti išreikštas sutartinis atlygis;

c) taikoma Direktyvos 2002/22/EB 20 straipsnio 1 dalies b punkto trečioje įtraukoje ir 22 straipsnyje numatyta teisė reglamentuoti įmonės teikiamų paslaugų kokybę, atsižvelgiant į tai, kad „paslaugos kokybė“ apima ne tik technines paslaugos teikimo sąlygas, bet ir savybes, kuriomis užtikrinamas

DARBINIS VERTIMAS

vartotojų apsaugos reikalavimų įgyvendinimas, pavyzdžiui, iš sutarties kylančių išlaidų kontrolė;

d) iš operatorių neatimama galimybė vienašališkai keisti sutarties turinio (*ius variandi*), numatant minimalų sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpį ir sutarties pratęsimo dažnumą, nes operatoriai gali laisvai nustatyti sutarties sąlygas.

24 Be to, neatrodo, kad sutarties atnaujinimo dažnumo ir sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpio reglamentavimas būtų nesuderinamas su pagrindinėmis laisvėmis, t. y. įsisteigimo laisve (SESV 49 straipsnis) ir paslaugų teikimo laisve (SESV 56 straipsnis), nes:

a) telefonijos operatoriams neturi būti iš anksto išduoti licencijavimo dokumentai;

b) pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją laisvė užsiimti verslu, su kuria siejama laisvė sudaryti sutartis, gali būti ribojama, nes ji *„nėra absoliuti ir turi būti vertinama atsižvelgiant į jos socialinę funkciją“* (2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Polkomtel*, C-277/16, EU:C:2017:989, 50 punktas).

25 Bet kuriuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad minėtuose Sąjungos teisės aktuose nenumatytas *„visiškas su vartotojų apsauga susijusių aspektų suderinimas“* (2016 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Polkomtel*, C-397/14, EU:C:2016:256, 32 punktas), todėl priimtina nustatyti sustiprintos vartotojų apsaugos formas, kaip antai nacionalinės teisės aktų leidėjo suteikiamus didesnius reglamentavimo įgaliojimus nei aiškiai numatyti Direktyvos 2002/22/EB 19, 20 ir 21 straipsniuose.

Dėl proporcingumo principo laikymosi

26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemano, kad minimalaus komercinių pasiūlymų atnaujinimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo dažnumo nustatymu pažeidžiamas Sąjungos teisėje įtvirtintas proporcingumo principas, pagal kurį valstybių narių ar valdžios institucijų pagal Europos Sąjungos direktyvas nustatytos taisyklės turi būti tinkamos siekiamam tikslui įgyvendinti ir neturi viršyti to, kas būtina šiose direktyvose nurodytiems tikslams pasiekti (2020 m. gegužės 14 d. Sprendimo *T-Systems Magyarország*, C-263/19, EU:C:2020:373, 71 punktas).

27 Dėl tinkamumo įgyvendinti siekiamą tikslą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad ginčijamo nacionalinės teisės akto priėmimo metu telefonijos rinka buvo labai skirtinga. Visų pirma, didžiojoje dalyje judriojo telefono ryšio rinkos (apie 76 proc.) buvo numatyta išankstinė mokėjimo tvarka, kas mėnesį pratęsiant paslaugų teikimą, o sąskaitos faktūros buvo išrašomos kas keturias savaites. Kita vertus, fiksuotojo telefono ryšio rinkoje beveik visais atvejais buvo numatytos sutartys, kurioms taikoma atidėtųjų mokėjimų tvarka,

DARBINIS VERTIMAS

dažnai pateikiant pavedimą bankui nuskaityti lėšas, taip pat sąskaitų faktūrų išrašymo bei sutarties atnaujinimo sistema, kuri palaipsniui perėjo nuo mėnesinio laikotarpio prie labiau paplitusio keturių savaičių laikotarpio.

28 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad reglamentavimas, kuriuo nustatomas visiems komerciniams pasiūlymams vienodas laiko parametras sutarčiai atnaujinti ir sąskaitoms faktūroms išrašyti (kalendorinis mėnuo fiksuotojo telefono ryšio sutartims ir ne mažesnis kaip keturių savaičių laikotarpis judriojo telefono ryšio sutartims), yra tinkamas vartotojams apsaugoti. Iš tikrųjų šiomis priemonėmis, viena vertus, suteikiama galimybė vartotojams palyginti įvairius komercinius pasiūlymus ir išvengti, kad kai kurios kainos atrodytų palankesnės už kitas vien dėl to, kad jos yra apskaičiuojamos atsižvelgiant į trumpesnį nei įprasta laikotarpį, ir, kita vertus, galima kontroliuoti dėl gautos paslaugos patiriamas išlaidas.

29 Be to, neatrodo, kad ginčijamos reglamentavimo priemonės viršytų tai, kas būtina siekiamiems tikslams įgyvendinti. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad alternatyvios priemonės, kaip antai interaktyvūs vadovai ar skaičiavimo sistemos, kuriomis naudojantis galima palyginti pasiūlymus pagal tą patį laiko kriterijų, nėra tokios pat veiksmingos, nes naudojant šiuos įrankius reikėtų turėti išmanųjį telefoną ir duomenų ryšį, o šios priemonės nėra prieinamos visiems Italijos vartotojams.

30 Galiausiai reglamentavimo priemonės yra tinkamos, nes operatoriai, pirma, gali laisvai nustatyti sutartinę kainą, už kurią jie yra pasiruošę teikti paslaugą, ir, antra, bet kuriuo atveju gali keisti sąskaitų faktūrų išrašymo ir sutarties atnaujinimo dažnumą, neviršydami reguliavimo institucijos nustatytų ribų.

Dėl vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principų laikymosi

31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šiuo atveju nėra sudaromos skirtingos sąlygos judriojo telefono ryšio ir fiksuotojo telefono ryšio operatoriams, nes, atsižvelgiant į jų skirtumus, šios dvi rinkos nėra panašios. Šie skirtumai visų pirma turi įtakos vartotojų informavimo tvarkai, nes judriojo telefono ryšio rinkoje, kurioje praktiškai paplitęs sąskaitų faktūrų išrašymas ir sutarties atnaujinimas kas 28 dienas ir mokėjimas paprastai atliekamas iš anksto, pareiga pateikti vartotojui informaciją, kad šis galėtų kontroliuoti savo išlaidas, gali būti įvykdyta pateikiant pranešimą apie likutinį kreditą ir informaciją apie pasiūlymo atnaujinimą, tačiau bet kuriuo atveju neįmanoma nuskaityti lėšų, didesnių už turimą kreditą. Tačiau fiksuotojo ryšio rinkoje, kurioje nėra plačiai paplitusios praktikos, susijusios su sąskaitų faktūrų išrašymo ir sutarties atnaujinimo dažnumu ir kurioje yra nusistovėjusi atidėtųjų mokėjimų tvarka, informacija apie išlaidas gali būti užtikrinta nustatant fiksuotą sutartyje numatyto termino dieną, taikant sąskaitų faktūrų išrašymo kas mėnesį laikotarpį.

DARBINIS VERTIMAS